

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5. Vtrum occisores eius eum cognouerint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

AD SECVNDVM dicendum, quod passio Christi fuit sacrificii oblatio in quantum Christus propria voluntate mortem sustinuit ex charitate. In quantum autem a persecutoribus est passus, non fuit sacrificium, sed peccatum grauissimum.

Trac. 14. in Ioan. circa med. tom. 9.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Aug. * dicit Iudæis dicentes, nobis non licet interficere quemquam, intellexerunt, non sibi licere interficere quemquam, propter festi diei sanctitatem, quam celebrare iam coeperant. Vel hoc dicebant (ut Chrysostomus * dicit) quia uolebant eum occidi, non tanquam transgressorem legis, sed tanquam publicum hostem, quia regem se fecerat: de quo non erat eorum iudicare, uel quia non licebat eis crucifigere quod cupiebant sed lapidare, quod in Stephano fecerunt. Vel melius dicendum est, quod per Romanos, quibus erant subiecti, erat eis potestas occidendi interdicta.

ho. 2. in lo. post med. 2. lius tom. 2.

¶ Super Quaestionis quadragesime prima articulum quintum.

ARTICVLVS V.

Vtrum Christi persecutores eum cognouerint.

Tulius clarus ut Ionat. de hominibus

Opusc. 60. c. 18. in fi. Et. ad co. 2. c. 3.

tamen, quia de demonibus iam dictum est.

In corpore una est distinctio bimembris, cum conclusionibus appositis iuxta membra. Distinctio est, quod apud iudeos quidam erant maiores, quidam minores.

Id inuit c. 21. Mat. in fi. illius to. 9. & et in gl. ord.

De maioribus tres conclusiones ponuntur. Prima est, quod cognouerunt ipsum esse Messiam. Secunda, quod non cognouerunt ipsum esse Deum. Tertia, quod ignorantia illa non excusauit peccatum eorum. Prima conclusio probatur auctoritate, & ratione: quia uidebant omnia signa dicta de Messia. Secunda probatur auctoritate eadem, adiuncto uerbo Apostoli, Si cognouisset. Et hæ conclusiones cum suis probationibus ab Auctore recitate afferuntur, ut patet in litera. Tertia autem conclusio ipsius Auctoris est, & probatur; quia eorum ignorantia erat affectata: quia uidebant testimonia deitatis. Christi sufficientia, sed ipsi ex prauo affectu peruertebant illa, & doctrinam abiciebant, nolentes credere. Probatur Ioannes decimo quinto &c.

¶ Aduerte hic, quod licet testimonia deitatis Christi essent secundum se sufficientia.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur, quod persecutores Christi eum cognouerint. Dicit enim Matt. 27. quod agricolæ uidentes filium, dixerunt intra se, Hic est heres, uenite occidamus eum. ubi dicit Hiero. * Manifeste dominus probat ex uerbis Iudeorum, principes non per ignorantiam, sed per inuidiam, Dei filium crucifixisse: intellexerunt enim eum esse illum, cui pater per Prophetam dicit, Postula a me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, ergo uidetur quod cognouerint eum esse Christum, uel filiū Dei. ¶ 2. Præterea. Io. 15. Dominus dicit, Nunc autem & uidetur, & oderunt & me & patrem meum: quod autem uidetur, manifeste cognoscitur, ergo iudei cognoscetes Christum, ex causa odii, ei passionem intulerunt.

¶ 3. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset, ergo uidetur, quod iudei crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

SED CONTRA est, quod dicitur 1. ad Cor. 2. Si cognouissent, numquam dominum gloriæ crucifixissent. & Act. 3. dicit Petrus, iudeis loquens, Scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes uestri. & dominus in cruce pedes

dicat, Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt.

RESPONDEO dicendum, quod apud Iudæos quidam erant maiores, & quidam minores. Maiores quidem, qui eorum principes dicebantur, * (ut dicitur in libro Quaestionum veteris, & noui Testamen.) sicut & demones cognouerunt eum esse Christum promissum in lege: omnia enim signa uidebant in eo, que dixerant futura prophete. Mysterium autem diuinitatis eius ignorabant: & ideo Apostolus dicit, quod Si cognouissent, nunquam dominum gloriæ crucifixissent: sciendum tamen, quod eorum ignorantia non eos excusabat a crimine: quia erat quodammodo ignorantia affectata: uidebant enim euidentia signa diuinitatis ipsius; sed ex odio, & inuidia Christi, ea peruertebant, & uerbis eius, quibus se Dei filium fatebatur, credere noluerunt. Unde ipse de eis dicit Ioan. 15. si non uenisset, & locutus eis non fuisset, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Et postea subdit, Si opera non fecissem in eis, que nemo alius fecit, peccatum non haberent. Et sic ex persona eorum accipi potest, quod dicitur Iob. 21. dixerunt Deo, Recede a nobis, scientiam uiarum tuarum nolimus. minores uero, id est populares, qui mysteria scripturæ non nouerant, non plene cognouerunt ipsum esse nec Christum, nec filium Dei: licet enim aliqui eorum in eum crediderint, multitudo tamen non credidit. Et si aliquando dubitauerunt, an ipse esset Christus, propter signorum multitudinem & efficaciam doctrinæ (ut habetur Ioan. 7.) tamen postea decepti fuerunt a suis principibus, ut eum non crederent, neque filium Dei neque Christum: unde & Petrus eis dixit, Scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes uestri: quia scilicet per principes seducti erant.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod illa uerba dicuntur ex persona colonorum vineæ, per quos significantur rectores illius populi, qui eum cognouerunt esse heredem, in quantum cognouerunt eum esse Christum promissum in lege: sed contra hanc responsionem esse uidetur, quod illa uerba psalmi, Postula a me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, eidem dicuntur, cui dicitur, Filius meus es tu, ego hodie genui te. si ergo cognouerunt eum esse illum, cui di-

cia ad causandam fidem voluntariam, vel coactam hominibus, qui presentes fuerunt testimonijs illis, scilicet miraculorum sic factorum ad confirmationem doctrinæ, qua dicebat se Deum, tamen gratia uisionis personalis non erat, ut queque clara, & manifesta hominibus quam demonibus, antequam mysterium hoc fuisset apertum, manifeste uidebatur, quod Messias erat Deus, & filius Dei, non tamen intelligebatur in quo sensu uerificaretur, quod esset Deus aut Dei filius, an per uisionis personalis gratiam, an per aliquam excellentiam singularissimam: quæ dubitatio subleuata uideatur post Christi passionem, quo ad demones, & resurrectionem, & quod ad homines, quando aperuit discipulis sensum, ut intellexerint scripturas, & amplius per Spiritum sancti aduentum, qui promissus fuit doctor omnis ueritatis, Ioannis decimo quarto.

Principes autem Iudæorum ignorantiam suam, non ex ambiguitate modi possibilis ad verificandam Christi deitatem, sed ex prauitate affectus infurxerunt in Iesum, quo cumque modo fuerit Deus: & ideo reos se ipsos coltulerunt omnis excellentiæ, quæ in illo homine erat, ac per hoc deitatis. Ex eo enim, quod non curarunt attendere testimonijs operum, & uerborum Christi, sed persequi illum elegerunt, ignorantiam pro excusatione allegare non potuerunt, & hoc est quod dominus dicit Ioannis decimo quinto. Si non uenisset, &c. ut in litera afferunt.

¶ Sed occurrit simile dubium de prima conclusione, scilicet quod maiores cognouerunt Iesum esse Christum. Nam signa & testimonia parentia, quod Iesus esset Christus, licet in se fuerint sufficientia ad hoc verificandum,

stendum, & videntes illa ad confirmationem professionis Christi, debebant credere illum esse Christum: quia tamen de Christo multa excellentia & maxima praedicta erant, quae in Iesu non apparebant, quia in secundo aduentu implenda sunt, & maiores ignorabant istos duos aduentus, & putabant Christum in

quo est, Postulaa me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, sequitur quod cognouerint eum esse filium Dei. Chrysostomus etiam ibidem dicit, quod cognouerunt eum esse filium Dei. Beda etiam dicit super illud in Luc. vigesimotertio. Quia nesciunt quid faciunt, Notandum, inquit, quod non pro eis orat, qui quae filium Dei intellexerunt, crucifigere, quam confiteri maluerunt: sed ad hoc potest responderi, quod cognouerunt eum esse filium Dei, non per naturam, sed per excellentiam gratiae singularis. Possumus tamen dicere, quod etiam verum Dei filium cognouisse dicuntur: quia euidentia signa huius rei habebant, quibus tamen assentire, propter odium & inuidiam noluerunt, ut eum cognoscerent esse filium Dei.

A D S E C V N D V M dicendum, quod ante illa verba praemittitur, Si opera non fecissem in eis, quae nemo alius fecit, peccatum non haberent, & postea subditur, Nunc autem viderunt & oderunt & me & Patrem meum. Per quod ostenditur, quod videntes opera Christi mirifica, ex odio proceffit quod eum filium Dei non cognouerunt.

A D I I I. Dicendum, quod igno-

quirere, quo modo hic secundus aduentus futurus esset, & sic de regno Christi fuisse edocti, &c. sed ipsi nolentes intelligere, dixerunt, Blasphemauit, reus est mortis, &c. Vbi apparet eorum affectata caecitas. si enim blasphemia est hominem esse Christum filium Dei, cur ergo expectando talem futurum Messiam, a Iesu inquiritis, an ipse sit? numquid Christus blasphemus esse debet? Si autem non est blasphemia Christo, sed huic pauperi Iesu, quem auditis post miracula suscitasse Lazarum, audire quod hic pauper veniet gloriosus cum potestate, &c. dicitur quod paupertas, & abiectio non facit illum blasphemum, sed testem veritatis: sed deprauatus affectus declinauit ad execrandum hominem.

Ad hoc potest dici, quod inter maiores erat latitudo & quod illi maiores, qui perspicacius scripturas nouerant, & miracula doctrinaeque Christi uiderant, nouerant illum esse Christum; quia ut dicitur Math. 81. dixerunt, hic est haeres. Alii autem maiores, qui non sciebant, tot ignorare potuerunt. Nulli tamen excusari ob ignorantiam fuerunt, quia in promptu habebant, unde poterant cognoscere testimonia Christi & certificari de dubiis, quo ad excellentiam ab ipso quem uita, doctrina scripturae, miraculaque tot commendabant. Si quis autem putat omnes maiores cognouisse ipsum esse Christum, dicere potest quod cognouerunt ipsum esse Christum, quamuis, non cognouerint, qualiter Christi officium consummaturus esset.

Mini uidetur, saluo meliori iudicio, distinguendum inter illud quod Iudaeorum principes potuerunt, ac debuerunt cognoscere, & id, quod de facto cognouerunt, & dicendum, quod potuerunt, ac debuerunt cognoscere, Iesum esse Christum, & quod de facto non cognouerunt Iesum esse Christum. Et primum satis patere potest, ex testimonijs miraculorum & doctrinae, haec enim duo dominus ipse allegat Ioan. 15. Si non uenisset, & locutus eis non fuisset, quo ad doctrinam testimoniantem de se, & si opera non fecissem, quae nemo alius fecit, &c. quo ad

A miracula. Secundum autem suadet ex eo, quod omnia dicta de Christo non cognouerunt impleri in ipso: prophetatum enim erat de ipso, quod erat futurus rex Israel, & redempturus ex captiuitate Israel, &c. unde Magi dixerunt, Vbi est qui natus est rex iudaeorum. Et hoc licet modo cognoscatur, quod de Christo in secundo aduentu inteligitur temporaliter, in primo autem spiritualiter tantum, ante Christi tamen resurrectionem non erat haec distinctio cognita, ut patet ex eo quod nec ipsi Apostoli a domino edocti, cognoscebant hoc dicitur enim Luc. 18. quod cum dominus praedixisset mortem & resurrectionem suam, ipsi nihil horum intellexerunt. Et Ioannes euangelista de se ipso etiam testatur, quod in die resurrectionis credidit, & quod non dum sciebat scripturam de resurrectione Christi. Discipuli quoque euntes in Emaus, dixerunt, Nos sperabamus, &c. Ipsi tamen quod ipse esset redempturus Israel, quod spectat ad regnum eius, & ad hoc spebant alia dubitanda inducenda. Quia ergo distinctio ista duorum aduentuum Christi erat ignota, principes iudaeorum malitia affectus proprii in Christum uelati, reliqua ex scriptura & signis & doctrina testimonia, tamquam insufficientia abiecerunt; cum tamen essent sufficientissima, & secundum aduentum explicantia & promittentia: quin potius, quia Christus rex erat futurus, tamquam usurpatione tituli regii ex hoc ipso, quod Christum se dicebat Iesus, accusauerunt eum coram Pilato, & hoc tandem obtinuerunt sententiam mortis illius. Et licet non cognouerint Iesum esse Christum, ignorantia affectata illos uelante, dicuntur tamen cognouisse, quia in promptu erat, unde cognoscent tam ex debito & ex facultate eorum, quam ex praesentia cognoscibilis toties oblata simul cum doctore tam claro.

A R T I C V L V S V I.
Vtrum peccatum Christum crucifigentium fuerit grauissimum.

A D S E X T V M sic proceditur. **V**idetur, quod peccatum crucifigentium Christum, non fuerit grauissimum, non enim est grauissimum peccatum, quod excusationem habet: sed ipse dominus excusauit peccatum crucifigentium eum, dicens, Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. non ergo peccatum eorum fuit grauissimum.

¶ 2 Praeterea Dominus dixit Pilato Ioan. 19. Qui tradidit me tibi, maius peccatum habet. Ipse autem Pilatus fecit Christum crucifigi per suos ministros, ergo uidetur Iuisse maius peccatum Iude proditoris, peccato crucifigentium Christi.

¶ 3 Praeterea. Secundum Philosophiam abiecerunt; cum tamen essent sufficientissima, & secundum aduentum explicantia & promittentia: quin potius, quia Christus rex erat futurus, tamquam usurpatione tituli regii ex hoc ipso, quod Christum se dicebat Iesus, accusauerunt eum coram Pilato, & hoc tandem obtinuerunt sententiam mortis illius. Et licet non cognouerint Iesum esse Christum, ignorantia affectata illos uelante, dicuntur tamen cognouisse, quia in promptu erat, unde cognoscent tam ex debito & ex facultate eorum, quam ex praesentia cognoscibilis toties oblata simul cum doctore tam claro.

¶ De minoribus uero iudaeorum tria dicuntur, primum est, quod non cognouerunt Iesum esse Christum nec filium Dei, secundum est, quod multitudo non credidit in eum, quamuis aliqui in illum crediderint, tertium est, quod multitudo seducta fuit a principibus, Ratio primi ponitur, quia non sciebant mysteria scripturarum: secundum patet ex euangelio: tertium colligitur ex euangelio Ioan. 7. & Actu. 3. Vbi ly per ignorantiam, non lubauditur replicari ad principes quia ly sicut, non denotat ibi similitudinem in causa facti, sed ignorantia, sed in facto tantum: ita quod non est sensus, Scio quod per ignorantiam fecistis, sicut & principes uestri per ignorantiam fecerunt: tunc enim esset assimilatio in facto, & causa facti. Sed est sensus, Scio quod per ignorantiam imitati estis principum uestrorum factum: sic enim est similitudo imitatio facti tantum.

Super quaest. quadragesime septimae articulum sextum.

Titulus ut sonat. In corpore tres conclusiones, iuxta tria genera hominum crucifigentium Christum, scilicet principes iudaeorum, populum iudaeorum, & gentiles.

Prima conclusio, Peccatum principum fuit grauissimum ex genere peccati, & ex malitia uoluntatis. Secunda, Peccatum aliorum iudaeorum fuit grauissi-

Sup. ar. 4. ad 2. an. & opus. 60. c. 18. h.